

DOGOVOR IZDAVAČA S INSTITUTOM ZA HRVATSKI JEZIK

Je li ovo kraj obračuna oko pravopisa u udžbenicima?

Svi veliki izdavači prihvatili su lektoriranje po novom pravopisu. Jedino još razmišlja Školska knjiga. Ministar Željko Jovanović i Ante Žužul, vlasnik Školske knjige (na slici)

TOMISLAV ČADEŽ

Školski udžbenici lektorirali će se po novome pravopisu za školsku godinu 2014./15., doznajemo iz više izvora. Gotovo svi veliki izdavači to već uzimaju za gotovo. Jedino još razmišlja Školska knjiga. Međutim, i to renomirano poduzeće, po našem puzdanom sugovorniku, prihvatit će pravopis "s vjerojatnošću od 95 posto". Dakle, rđitelji, najmanje do sljedećega ljeta - po starom.

Podsjetimo, prošli je tjedan Željko Jovanović, ministar znanosti, obrazovanja i sporta, potpisao preporuku da se u osnovnim i srednjim školama ubuduće rabi Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Taj je pravopis napisalo 14 znanstvenika i dostupan je besplatno na internetu. Dakako, neće biti besplatan otišut u tuzvan.

Uz prijedlog sad proučenoga pravopisa vodila se proljetos javna rasprava, plodna donekle za naše uvjete. Među elektronskim medijima prednjačila je Hrvatska televizija, među dnevnim novinama, dakako, Jutarnji list, a najviše se javno reklo na službenim stranicama Instituta, gdje su se sa zanimljivim prilozima, često i opširniji i detaljniji, javili brojni građani, i laici, i sveučilišni profesori jezika, i akademik August Kovačec...

Rasprava je dakako trajala i na

sjednicama Akademijinih razreda, kolali su, diskretno, dokumenti između Akademije i Instituta. Iza pravopisa važno je i da stanu kroatisti s Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Presudni ljudi, doznajemo, neće mu se protiviti.

Ono što se pak jasno vidi iz dosadašnje rasprave jest da u široj stručnoj javnosti vlada pomirljiva klima i da je možda napokon došlo vrijeme da pravopisne razmirice ostavimo specijalistima, baš kao što specijalistima prepuštamo, primjerice, uzgoj pastvra.

"U Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje", kaže kratko njegov ravnatelj, dr. Željko Jozić, "zadovoljni smo razvojem situacije, i ministrovom podrškom i razgovorima s izdavačima".

Dogovore li se s potonjima i što posto a ne samo 95 posto, uz malcar prešutnu suglasnost Akademije i potporu Filozofskog fakulteta u Zagrebu, novi će pravopis lako zaživjeti. Međutim, na tom mu putu možda stoji upravo nespretni ili pogrešne odluke ministra Jovanovića.

Naime, javnost zacijelo ima pravo pohvaliti ministra što je toliko hitro prihvatilo tek objavljen pravopis za službeni, i dakako što je prihvatilo In-

stitut za mjerodavnoga sastavljača, no ima pravo znati i to da je mnogo otpora prema ovome pravopisu izazvao upravo on.

Čim je zasjelo za stol, ukinuo je Višće za normu hrvatskoga jezika (čiji je: vijeće najuglednijih akademika slavista i lingvista). I dječji je ukinuo ocjene na polugodištu. Pa je dakle odmah, i prvo, lupio po najmlađima i najstarijima. Izdavače je pak strasio nerazumljivim najavama iz svoga ministarstva da će im udžbenike zabraniti i da neće stići prirediti nove. Nije dakle na njemu da trijumfira nad svojim djelima.

"Neki bi ljudi najradije minirali pravopis samo da se ministar ne dā njime", čuje se pak iz ministrovih kulokara.

Doista, njegova je preporuka tek slovo na papiru. I dosad je postojao školama službeno preporučan pravopis, "Hrvatski školski pravopis" Stjepana Babića, Sande Ham i Milana Mogušića, tiskan 2006., a preporuku je bio potpisao ministar Dragan Primorac.

I eto, unatoč tom ministrovu potpisu, neki su izdavači taj pravopis bili usvojili a neki nisu. Isto vrijedi i za sveučilišta. I za medije. A hoće li se institutski pak ukorijeniti pitanje je

dobre volje zapravo još šire stručne, prosvjetne, kulturne i cijele građanske javnosti.

Kako bilo, odučite li vaše djetete i vi da ćete i ubuduće pisati "neću" razdvojeno, vi označite u institutskom pravopisu stavak koji to dopušta a ono pravac u školu učiteljski ili učitelju. Jedino je bitno da ste vaše djetete i vi u pisanju dosljedni. Isto vrijedi i za pogrešku.

Ne preporučuje se ali je dopuštena. Ozbiljnije sročeno, većina pravopisnih pitanja, barem onakvih kakva zanimaju opću javnost, ovim bi pravopisom trebala biti riješena za dulje razdoblje. A naši sve brojniji jezikoslovci neka napokon osmisle i započnu pothvat prvoga cjelovitog opisa našega jezika, njegove strukture i njegovih realizacija, u koje imajeraju naše davne i nove književnosti, medije i usmene zone.

A što će reći puk? Onaj mladi više ne osjeća jezik kao što napadnutu, poput starijih, koji su u njemu vidjeli vječiti, frustrirajući supstitut državnosti. I ovi mladi češće znaju da, evo od 1. srpnja, hrvatskim službeno mogu govoriti i u Parizu i u Beclinu i u Londonu. Ako ga na ulici baš i ne sprehaju, u nekom uredu, iza nekog ugla, netko će ga prije ili kasnije morati progovoriti.

Nije mnogo, možda je primjer i kafijski žalostan, no je li hrvatski jezik ikad toliko daleko dogurao? I nismo li i još Zlatomir mi, što se u hiljadama i tisućama javno natežemo oko br(j)željuka?

Ministar Željko Jovanović hitro je preporučio novi pravopis školama, ali ga je iza scene i ugrozio: udario je po jezikoslovcima i izdavačima